

[Filosofie / FYSIS / THEORIA / Aristotelés]

**Ladislav Hejdánek**

This is a part of the original document:

[1998](#)

jedná se o část původního dokumentu:

[1998](#)

◆ myšlenkový deník – záznam, česky, vznik: 3. 2. 1998

◆ philosophical diary – record, Czech, origin: 3. 2. 1998

## [Filosofie / FYSIS / THEORIA / Aristotelés]

Filosofie začala hledat pevnou půdu pod nohama tím, že veškerý důraz položila na přítomnost ve smyslu aktuality: co není aktuální, to není také skutečné. A to samozřejmě ve svých důsledcích znamená, že poloskutečné či málo skutečné je také to, co si právě aktuální jest, ale pomíjí, a dokonce i to, co sice právě jest, ale ještě před chvílí nebylo (a pak stejně pomíjí). Takže v plném smyslu skutečné je to, co je stále přítomné, stále aktuální. A jestliže vezmeme tuto stálost vážně a do důsledků, znamená to, že skutečné je jen to, co je neměnné. Odtud ona pronikavá změna v chápání FYSIS. Pokud připisujeme FYSIS pouze těm skutečnostem, které se nemění, tj. které nevznikají zrodem (zrozením) a které po řadě proměn nezanikají úhynem (smrtí), pak buď HEN KAI PAN (a čtyři Empedoklova STOICHEIA atd.) nemá (nemají) žádnou FYSIS – anebo musíme pod jménem FYSIS začít chápat něco docela jiného, než co znamenalo až dosud. (První vážný, tj. systematický posun najdeme asi až u Aristotela, který dává „fysice“ za úkol zkoumat teoreticky to, co je mnohé a co se pohybuje, čímž zásadně opravuje eleaty: pohyb resp. to, co se pohybuje, může být teoreticky zkoumáno, může se stát tématem THEORIA, zatímco na jiném místě zůstává Aristotelés stále ještě pod vlivem Parmenidovým a jeho žáků, když praví, že o tom, co se pohybuje, nemůže být žádné vědění = věda, EPISTÉMÉ. Tím se Aristotelés stává zakladatelem vědy o pohybu, o změně, i když jde zatím pouze o změnu ve smyslu velmi obecném, bez zvláštního vztahu k životu (život je redukován na změnu, na pohyb).

(Písek, 980203-2.)